

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ**

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «КРИМІНАЛІСТИКА»

ТЕМА

**ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗНАНЬ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ.
ПРИЗНАЧЕННЯ І ПРОВЕДЕННЯ
СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ**

РОЗРОБНИК: доцент кафедри
криміналістики та судової медицини НАВС,
кандидат юридичних наук

Антощук Андрій Олександрович

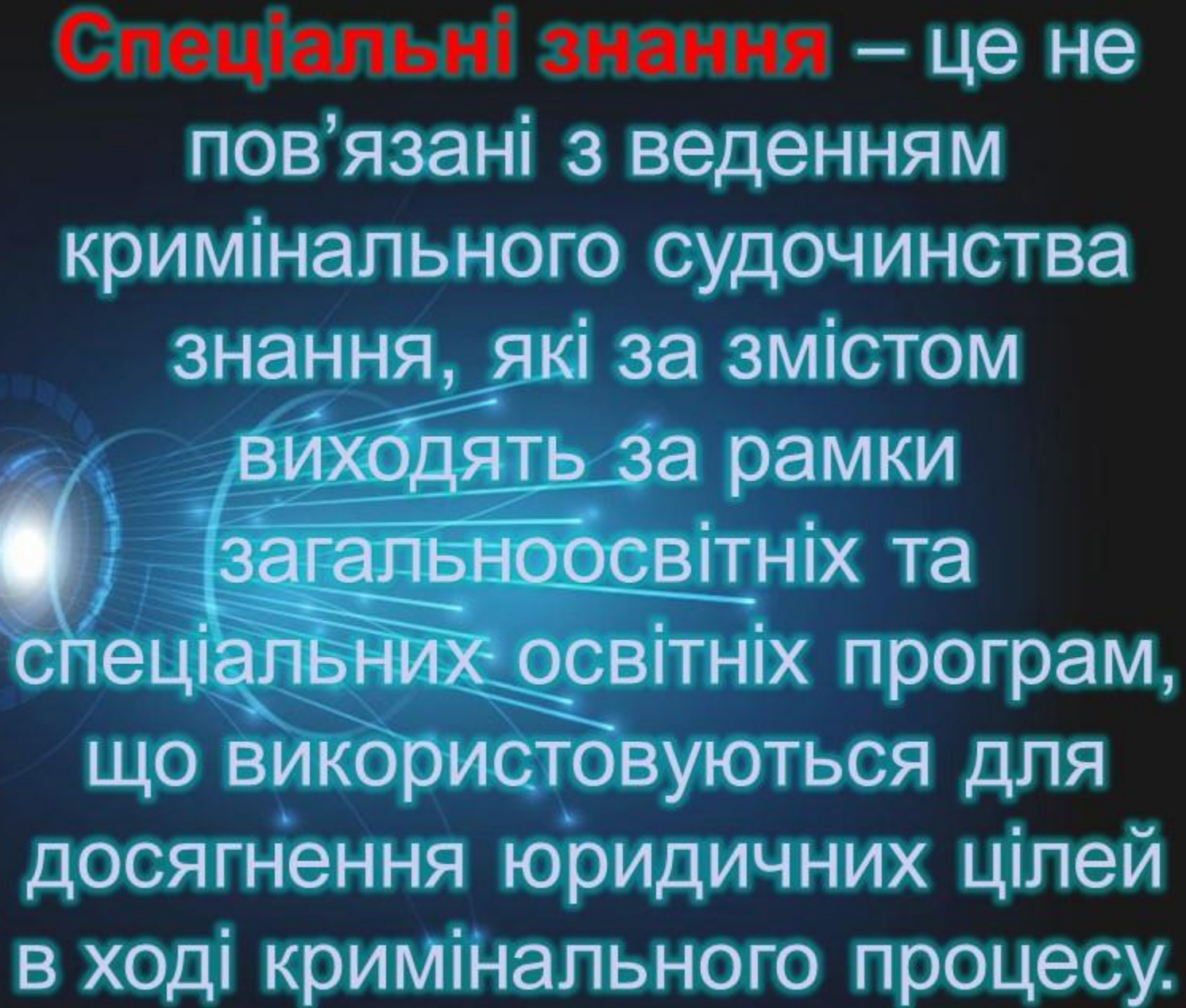
Plan

- 1.** Загальні положення використання спеціальних знань під час досудового розслідування.
- 2.** Призначення судових експертиз.
- 3.** Оцінка висновку експерта.

**ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
ВИКОРИСТАННЯ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД
ЧАС ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ**

Спеціальні знання – це не пов'язані з веденням кримінального судочинства знання, які за змістом виходять за рамки загальноосвітніх та спеціальних освітніх програм, що використовуються для досягнення юридичних цілей в ході кримінального процесу.

Непроцесуальна

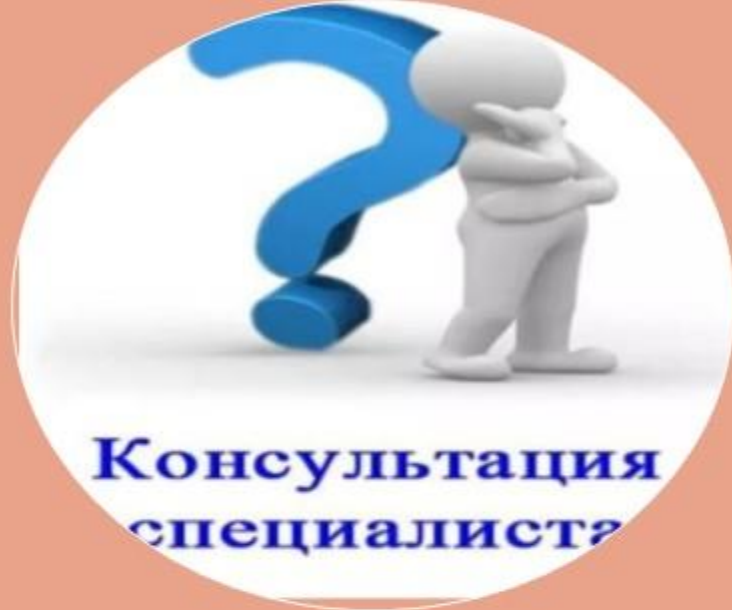

Процесуальна

**Форми
використання
спеціальних
знань**

**відомчі ревізії
та
розслідування**

**Консультація
спеціаліста**

**консультативна
допомога
спеціалістів**

***Непроцесуальні форми
використання спеціальних знань***

ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Однією з основних процесуальних форм використання спеціальних знань є залучення спеціаліста до участі в проведенні досудового розслідування або судового розгляду
(ст. 71 КПК України)

Спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок
(ч. 1 ст. 71 КПК України).

Як спеціаліст може бути залучена особа, яка, по-перше, володіє спеціальними знаннями і навичками; по-друге, не зацікавлена у результатах розслідування; по-третє, не проводила ревізій або перевірок тощо, матеріали яких використовуються у цьому провадженні.

Під час розслідування кримінальних правопорушень спеціалісти залучаються до участі в слідчих (розшукових) діях у випадках:

відсутності у слідчого спеціальних знань і навичок, необхідних для кваліфікованої підготовки та проведення слідчої (розшукової) дії;

недостатнього володіння слідчим прийомами та засобами швидкого і якісного виконання певної роботи, що вимагає спеціальних знань і навичок;

необхідності з етичних чи тактичних міркувань доручити виконання певних дій саме спеціалісту;

одночасному застосуванні декількох засобів криміналістичної техніки;

необхідності виконати значний обсяг роботи, яка потребує спеціальних знань та навичок.

2. Призначення судових експертиз

Судова експертиза — це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду (ст. 1 Закон України «Про судову експертизу»).

У КРИМІНАЛЬНОМУ
ПРОВАДЖЕННІ
ЕКСПЕРТИЗА
ПРОВОДИТЬСЯ
ЕКСПЕРТНОЮ
УСТАНОВОЮ, ЕКСПЕРТОМ
АБО ЕКСПЕРТАМИ, ЯКИХ
ЗАЛУЧАЮТЬ СТОРОНИ
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ АБО
СЛІДЧИЙ СУДДЯ ЗА
КЛОПОТАННЯМ
СТОРОНИ ЗАХИСТУ У
ВИПАДКАХ ТА ПОРЯДКУ,
ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЕЮ
244 КПК УКРАЇНИ, ЯКЩО
ДЛЯ З'ЯСУВАННЯ
ОБСТАВИН, ЩО МАЮТЬ
ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ
КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ,
НЕОБХІДНІ СПЕЦІАЛЬНІ
ЗНАННЯ
(Ч. 1 СТ. 242 КПК
УКРАЇНИ).

**Обов'язкові випадки призначення
судової експертизи (ч. 2 ст. 242 КПК
України):**

**встановлення
причин смерті;**

**встановлення тяжкості
та характеру тілесних
ушкоджень;**

**визначення психічного стану
підозрюваного за наявності відомостей,
які викликають сумнів щодо його
осудності, обмеженої осудності;**

**встановлення віку особи, якщо це необхідно
для вирішення питання про можливість
притягнення її до кримінальної
відповідальності, а іншим способом неможливо
отримати ці відомості;**

**визначення розміру матеріальних збитків, якщо
потерпілий не може їх визначити та не надав
документ, що підтверджує розмір такої шкоди,
розміру шкоди немайнового характеру, шкоди
довкіллю, заподіяного кримінальним
правопорушенням.**

ВІДПОВІДНО ДО ІНСТРУКЦІЇ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЗАТВЕРДЖЕНОЇ НАКАЗОМ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ВІД 08.10.1998 Р. №53/5,
СУДОВІ ЕКСПЕРТИЗИ ПОДІЛЯЮТЬСЯ

первинні

додаткові

повторні

комісійні та
комплексні

ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ:

1. Збирання необхідних матеріалів

В окремих випадках експерту необхідно надавати так звані порівняльні зразки

Необхідними матеріалами є, насамперед, досліджувані об'єкти (наприклад, речові докази).

Вільні

експериментальні

Порівняльні зразки

2. Вибір моменту призначення судової експертизи

Визначаючи момент призначення судової експертизи, необхідно враховувати:

- властивості та стан об'єктів експертного дослідження;
- необхідність та можливість отримання порівняльних зразків;
- особливості експертного дослідження (складність, наявність відповідних методик, час проведення тощо);
- слідчу ситуацію.

3. Визначення предмету судової експертизи.

За предметом дослідження судові експертизи поділяються на наступні види (підвиди):

- почеркознавча;
- лінгвістична експертиза мовлення;
- технічна експертиза документів;
- експертиза зброї та слідів і обставин її використання;
- трасологічна;
- фототехнічна, портретна;
- експертиза голограм;
- відео-, звукозапису;
- вибухотехнічна;
- техногенних вибухів;
- матеріалів, речовин та виробів;
- біологічна.

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

2. Інженерно-технічна

- інженерно-транспортна (автотехнічна, транспортно-трасологічна, залізнично-транспортна);
- дорожньо-технічна;
- будівельно-технічна;
- оціночно-будівельна;
- земельно-технічна;
- оціночно-земельна;
- експертиза з питань землеустрою;
- пожежно-технічна;
- безпеки життєдіяльності;
- гірничотехнічна;
- інженерно-екологічна;
- електротехнічна;
- комп'ютерно-технічна;
- телекомунікаційна, електротранспортна експертиза;
- експертиза технічного стану ліфтів.

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

- бухгалтерського та податкового обліку;
- фінансово-господарської діяльності;
- фінансово-кредитних операцій.

3. Економічна

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

4. Товарознавча

- машин, обладнання, сировини та товарів народного споживання;
- автотоварознавча;
- транспортно-товарознавча;
- військового майна, техніки та озброєння.

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

- літературних та художніх творів;
- фонограм, відеограм, програм (передач) організації мовлення;
- винаходів і корисних моделей; промислових зразків; сортів рослин і порід тварин;
- комерційних (фірмових) найменувань, торговельних марок (знаків для товарів і послуг), географічних зазначень;
- топографій інтегральних мікросхем; комерційної таємниці (ноу-хау) і раціоналізаторських пропозицій;
- економічна у сфері інтелектуальної власності

5. Експертиза у сфері інтелектуальної власності:

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

6. Психологічна.

7. Мистецтвознавча.

8. Екологічна.

9. Військова.

10. Судово-ветеринарна.

11. Гемологічна.

4. Формулювання запитань експерту.

Запитання експерту повинні відповідати таким основним вимогам:

- не виходити за межі спеціальних знань експерта і не мати правового характеру;
- повинні бути конкретними та короткими;
- повинні мати логічну послідовність;
- характеризуватися повнотою та мати комплексний характер.

Типовий переліки питань затвердженні наказом Міністерства юстиції України від 8.10.1998 року № 53/5.

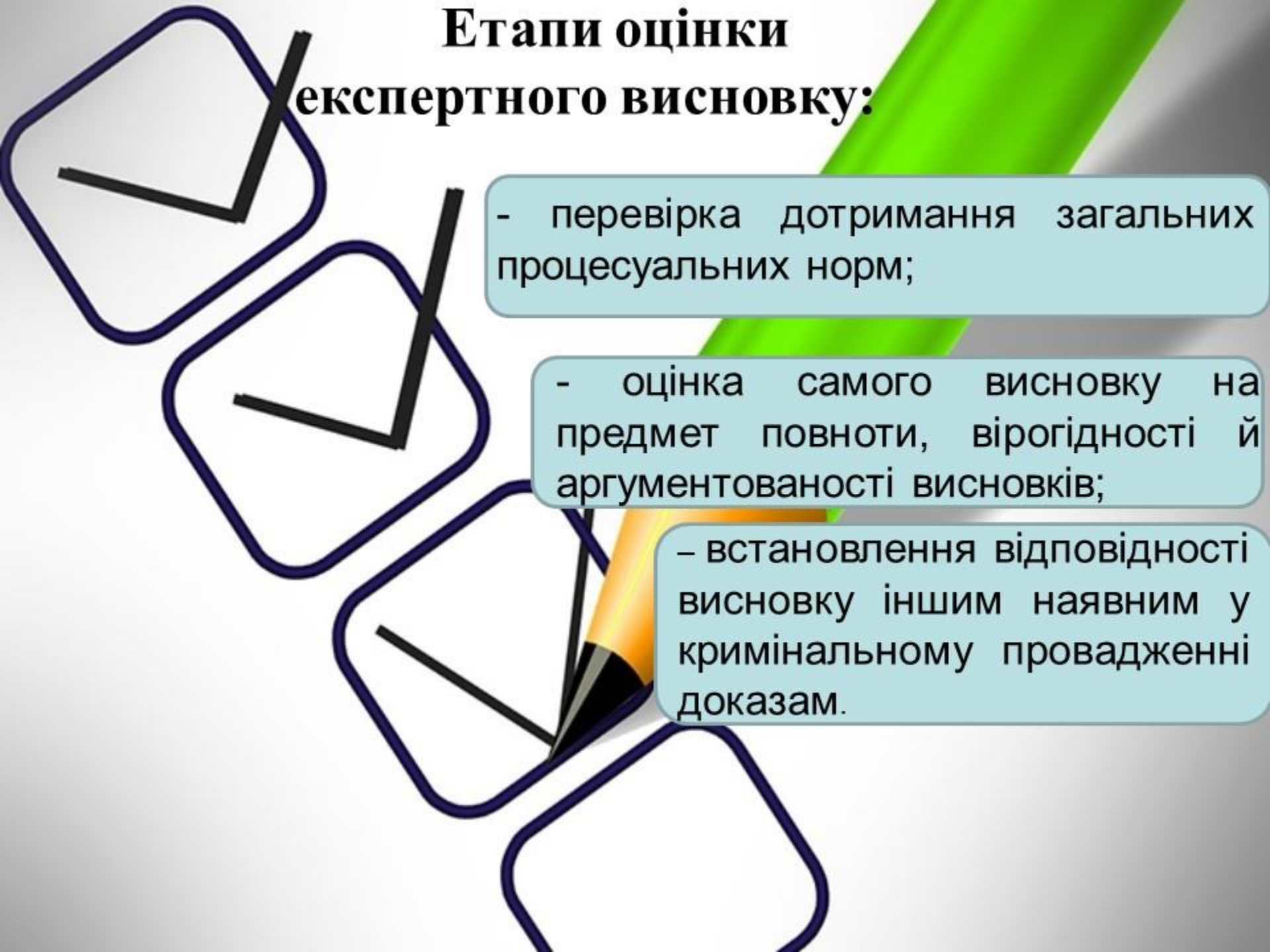
5. Вибір експертної установи або експерта

- Відповідно до ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи та відомчі служби, до яких належать **науково-дослідні та інші установи судових експертиз Міністерства юстиції України і Міністерства охорони здоров'я України та експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України.**

3. Оцінка
висновку
експерта

Етапи оцінки експертного висновку:

- перевірка дотримання загальних процесуальних норм;

- оцінка самого висновку на предмет повноти, вірогідності й аргументованості висновків;

- встановлення відповідності висновку іншим наявним у кримінальному провадженні доказам.